Continue

Kafiyeden sonra tekrarlanan

Kafiyenin temel anlamı başın arkası ya da ensedir. Bu temel anlamdan “bir şeyin sonu, arkası” anlamı türemiş, kelime daha sonra terimleşerek beytin sonu anlamını kazanmıştır. Kafiyeyi “kafv” ve “kufüv” mastarından türetenler ise bu sözcük kökünün “bir nesnenin diğer bir nesne ardınca gelmesi, o nesnenin sonunda bulunması, ona tabi olması” temel anlamından hareket etmişler ve kafiyenin de şiirde birbirini izlediği için bu adı aldığını söylemişlerdir. Bir şiir terimi olarak kafiye, mısraların sonu ya da sonu kabul edilen yerlerde, kendisi ya da anlamı farklı kelimelerdeki belli bir sesin (bu sesi gösteren hareke ve sükûn bakımından aym harfin) tekrarından doğan âhenk demektir. Dikkat! Günümüz alfabesinde tek harfle gösterilen bazı yakın sesler Arap harfli Osmanlı Türkçesi alfabesinde birden fazla harfle gösterilir. Örnek olarak söz konusu alfabede üç ayrı sesin karşılığı olan “ha”, “hı” ve “he” üç farklı sesi gösteren üç ayrı harf olduğu hâlde bu sesler bugün kullandığımız alfabede yalnızca “h” ile karşılanmaktadır. Divan şiiri kafiye anlayışına göre bugün tek harfle karşılanan bu üç ayrı ses birbirine kafiye yapılamaz. Bir kafiyede “ha” kullanılmışsa diğerlerinde de “ha”, “hı” kullanılmışsa diğerlerinde de “hı”, “he” kullanılmışsa diğerlerinde de “he” kullanılmak zorundadır. Bu seslerin kafiye yapılması önemli bir kafiye kusuru olan “ikfâ”yı meydana getirir. Ayrıca kafiyelerde kullanılan kısa ünlü(=hareke)lerin de birbiriyle uyumlu olması gerekir. Divan şiirinde kafiyeyi revî harfinin tekrarı meydana getirir. Dolayısıyla kafiye, hem revî harfinin bulunduğu kelime hem de revî anlamlarına gelen bir terimdir, Revînin asıl anlamı “devenin yükünün bağlandığı ip”tir. İp ile devenin yükü bağlandığı gibi beyit de revî ile bağlanır, bir bütünlük kazanır. Revî redifsiz kafiyelerde mısra ve beyit sonunda, redifli kafiyelerde de mısra ortasında, hatta mısraın ilk kelimesinde olabilir. Bu durum kafiye tanımındaki “…veya sonu kabul edilen yerlerde” ifadesinin gerekçesidir. Kafiyeden sonra tekrarlanan her bakımdan birbirinin aynı ek ve sözcüklerin bütününe redîf denir. Redîf revîden sonra gelen anlam ve işlev bakımından aynı ek, sözcük ya da sözcük grubudur. Sözcük ya da sözcük grubu hâlindeki redifler şiiri belli bir düşünce etrafında toplar, ortak bir zemine oturtur ve ona bütünlük kazandırır. Redifler bazen tek kelimeden, bazen de bir kelime grubundan meydana gelmiş olabilir. Redîfin bazen mısraın büyük bir bölümüne yayıldığı da görülür. Böyle durumlarda redîf âhenk bakımından metne kafiyeden daha fazla katkı sağlar. Redif ilk bakışta şair için bir kolaylık olarak görülebilirse de aslında başarılı şiir ile başarısız şiiri belirleyen ölçütlerden biri olarak kabul edilmektedir. Redîfli manzumelere mü-reddef denir. Redif, Divan şiiri ve halk şiirindeki önemini yeni şiir anlayışıyla birlikte tamamen kaybetmiştir. Kafiye Sözcüklerinde Farklılık Kafiye tanımlarında revînin farklı sözcüklerin son sesi olması gerektiği özellikle vurgulanır. Bu farklılık üç şekilde olur: 1. Anlamları ayrı farklı kelimeler olması Çözdi saç açdı baş tûğ u alem Bükdi bel dökdi yaş tîğ u kalem (İbni Kemal) Beyitteki “alem” ve “kalem” sözde ve anlamda farklı sözcüklerdir. Beytin düz yazıyla dil içi çevirisi: “Tuğ” saçını çözdü, “alem (=bayrak, sancak)” başını açtı, kılıç belini büktü, kalem de göz yaşı döktü.” 2. Aynı anlamda farklı kelimeler olması Sözünle dâ’imâ ratbü’l-lisânım Sözünden kalmasun hâlî zebânım Beyitte kafiyeyi oluşturan “lisân” ve “zebân” eş anlamlı iki farklı sözcüktür. Beytin düz yazıyla dil içi çevirisi: “Senin sözünü dilimden düşünmüyorum. Dilim seni anmaktan hiç boş kalmasın.” 3. Kelimelerin eş sesli olması Var mı bir câriyede böyle behâ Mümkin olmaz buna takdîr-i behâ Beyitteki ilk “behâ” Arapça “güzellik”, diğeri de Farsça “paha, kıymet” anlamındadır. Beytin düz yazıyla dil içi çevirisi: “Hiçbir kızda böyle bir güzellik var mı? Bunun değerini biçmek mümkün olmaz.” Kafiyenin temel anlamı başın arkası ya da ensedir. Bu temel anlamdan “bir şeyin sonu, arkası” anlamı türemiş, kelime daha sonra terimleşerek beytin sonu anlamını kazanmıştır. Kafiyeyi “kafv” ve “kufüv” mastarından türetenler ise bu sözcük kökünün “bir nesnenin diğer bir nesne ardınca gelmesi, o nesnenin sonunda bulunması, ona tabi olması” temel anlamından hareket etmişler ve kafiyenin de şiirde birbirini izlediği için bu adı aldığını söylemişlerdir. Bir şiir terimi olarak kafiye, mısraların sonu ya da sonu kabul edilen yerlerde, kendisi ya da anlamı farklı kelimelerdeki belli bir sesin (bu sesi gösteren hareke ve sükûn bakımından aym harfin) tekrarından doğan âhenk demektir. Dikkat! Günümüz alfabesinde tek harfle gösterilen bazı yakın sesler Arap harfli Osmanlı Türkçesi alfabesinde birden fazla harfle gösterilir. Örnek olarak söz konusu alfabede üç ayrı sesin karşılığı olan “ha”, “hı” ve “he” üç farklı sesi gösteren üç ayrı harf olduğu hâlde bu sesler bugün kullandığımız alfabede yalnızca “h” ile karşılanmaktadır. Divan şiiri kafiye anlayışına göre bugün tek harfle karşılanan bu üç ayrı ses birbirine kafiye yapılamaz. Bir kafiyede “ha” kullanılmışsa diğerlerinde de “ha”, “hı” kullanılmışsa diğerlerinde de “hı”, “he” kullanılmışsa diğerlerinde de “he” kullanılmak zorundadır. Bu seslerin kafiye yapılması önemli bir kafiye kusuru olan “ikfâ”yı meydana getirir. Ayrıca kafiyelerde kullanılan kısa ünlü(=hareke)lerin de birbiriyle uyumlu olması gerekir. Divan şiirinde kafiyeyi revî harfinin tekrarı meydana getirir. Dolayısıyla kafiye, hem revî harfinin bulunduğu kelime hem de revî anlamlarına gelen bir terimdir, Revînin asıl anlamı “devenin yükünün bağlandığı ip”tir. İp ile devenin yükü bağlandığı gibi beyit de revî ile bağlanır, bir bütünlük kazanır. Revî redifsiz kafiyelerde mısra ve beyit sonunda, redifli kafiyelerde de mısra ortasında, hatta mısraın ilk kelimesinde olabilir. Bu durum kafiye tanımındaki “…veya sonu kabul edilen yerlerde” ifadesinin gerekçesidir. Kafiyeden sonra tekrarlanan her bakımdan birbirinin aynı ek ve sözcüklerin bütününe redîf denir. Redîf revîden sonra gelen anlam ve işlev bakımından aynı ek, sözcük ya da sözcük grubudur. Sözcük ya da sözcük grubu hâlindeki redifler şiiri belli bir düşünce etrafında toplar, ortak bir zemine oturtur ve ona bütünlük kazandırır. Redifler bazen tek kelimeden, bazen de bir kelime grubundan meydana gelmiş olabilir. Redîfin bazen mısraın büyük bir bölümüne yayıldığı da görülür. Böyle durumlarda redîf âhenk bakımından metne kafiyeden daha fazla katkı sağlar. Redif ilk bakışta şair için bir kolaylık olarak görülebilirse de aslında başarılı şiir ile başarısız şiiri belirleyen ölçütlerden biri olarak kabul edilmektedir. Redîfli manzumelere mü-reddef denir. Redif, Divan şiiri ve halk şiirindeki önemini yeni şiir anlayışıyla birlikte tamamen kaybetmiştir. Kafiye Sözcüklerinde Farklılık Kafiye tanımlarında revînin farklı sözcüklerin son sesi olması gerektiği özellikle vurgulanır. Bu farklılık üç şekilde olur: 1. Anlamları ayrı farklı kelimeler olması Çözdi saç açdı baş tûğ u alem Bükdi bel dökdi yaş tîğ u kalem (İbni Kemal) Beyitteki “alem” ve “kalem” sözde ve anlamda farklı sözcüklerdir. Beytin düz yazıyla dil içi çevirisi: “Tuğ” saçını çözdü, “alem (=bayrak, sancak)” başını açtı, kılıç belini büktü, kalem de göz yaşı döktü.” 2. Aynı anlamda farklı kelimeler olması Sözünle dâ’imâ ratbü’l-lisânım Sözünden kalmasun hâlî zebânım Beyitte kafiyeyi oluşturan “lisân” ve “zebân” eş anlamlı iki farklı sözcüktür. Beytin düz yazıyla dil içi çevirisi: “Senin sözünü dilimden düşünmüyorum. Dilim seni anmaktan hiç boş kalmasın.” 3. Kelimelerin eş sesli olması Var mı bir câriyede böyle behâ Mümkin olmaz buna takdîr-i behâ Beyitteki ilk “behâ” Arapça “güzellik”, diğeri de Farsça “paha, kıymet” anlamındadır. Beytin düz yazıyla dil içi çevirisi: “Hiçbir kızda böyle bir güzellik var mı? Bunun değerini biçmek mümkün olmaz.” Kafiyeli söze ne denir? Mısra sonlarında, anlam bakımından farklı kelimelerin kökünde yer alan benzer seslerin tekrarına denir. Kafiyeyi oluşturan seslerden sonra aynen tekrarlanan eklere ve kelimelere ise redif denir. Sözlük anlamı arkadan gelendir. Kafiyeden (uyaktan) sonra gelen yazılışı ve okunuşu aynı olup aynı görevde yer alan ek veya sözcüklere redif denir. Redif, her zaman mısranın en sonunda bulunur, yani kafiyeden sonra gelir. Mısraların sonunda yer alan sözcüklerin diğer dizelerde yer alan kelimelerle olan ses benzerliğine kafiye şeması denir. Hem halk şairleri hem de gazel, kaside, tahmis ve murabba türünde eserler yazan divan şairleri, kafiye örgülerine göre eserler kaleme almıştır. Sözcük halindeki redifler Aynı anlamdaki sözcüklerin tekrarlanmasıyla meydana gelen rediflerdir. Bu tür redifleri mısralarda görebilmek oldukça kolaydır: Örnek: Doğru söylerim halk razı değil. Ahenk unsuru incelenirken ilk önce dize sonunda redif aranmalıdır. Dize sonunda redif var ise yani aynı anlama gelen ve tekrar eden sözcük varlığını koruyor ise o şiirde ahenk unsuru da var demektir. Dize sonlarında tekrar eden ve aynı anlama gelen sözcük ya da aynı görevde ek var ise redif var demektir. Mısraların sonlarında yer alan ve okunuş ile yazılışları aynı olan, ancak görev ve anlamları açısından farklı olan kelime ile ekler kafiye olarak bilinir. Kafiyelerin diziliş özelliklerine kafiye düzeni denir. Manzum eserlerde ''abab'' örgüsüyle yapılan kafiyelere çapraz uyak denir. Bu kafiye örgüsünde 1. ve 3 dizeler ile 2. ve 4. dizelerde ses benzerliği bulunur. Çapraz uyak sadece dörtlüklerde yapıldığı için nazım birimi beyit olan gazel ve kaside türündeki şiirlerde yapılamaz. Yani başka bir şekilde de anlatacak olursak üçten fazla olan ses benzeşmelerinde kelimelerden biri diğerinin içinde bulunuyorsa tunç uyaktır. Yukarıda da örnek verdiğimiz gibi "aşarım, taşarım" kelimeleri güzel bir örnektir. Kafiye ekte de olur, kelimede de... Bütün mesele,eklerin görevlerinin ve kelimlerin anlamlarının farklı olup olmamasıdır; farklı olanlar ancak kafiyedir;aynı olanlar da ancak rediftir. Kural budur. Redifin fonksiyonlarını toparlayacak olursak, redif, kafiyeden sonra gelen ses, hece veya kelime tekrarlarıdır. Şiirde çok önemli bir âhenk unsurudur ve ahengin artırılmasına yardımcı olur. Redifler ayrıldığı zaman kalan -cağ sesleri üç sesten oluştuğu ve yalnızca yazılış benzerliği içerdiği için zengin kafiyedir. Yukarıda İstiklal Marşı'ndan alınan örnekte her dizenin sonunda bulunan -dâ sesleri zengin kafiye oluşturmaktadır. Redifler ayrıldığı zaman kalan -az sesleri iki sesten oluştuğu ve yalnızca yazılış benzerliği içerdiği için tam kafiyedir. Yahya Kemal Beyatlı'ya ait olan bu dizelerin sonunda bulunan uyak da tam uyaktır. â ve ağ sesleri okunuş benzerliği nedeniyle tam uyak oluşturmaktadır. Dize sonlarında bulunan sözcüklerdeki üç veya daha fazla ses benzerliğine zengin uyak denir. Dize sonlarında yazılışları aynı, anlamları farklı olan sözcükler cinaslı uyak oluşturur. Kafiye Tanımı:Mısra sonlarında, farklı kelimelerdeki ses (harf) benzerliğidir. Ama benzerliği sağlayan, ek veya hece farklı görevde ve anlamda olmalıdır.Kafiye mutlaka rediften önce gelir. Redif ise kafiyenin tersi olarak kafiyeden sonra gelen aynı görevli ve aynı anlamlı ve aynı şekilde yazılan, ses, hece veya kelimelere denir. Kafiye’yi Oluşturan Hususlar a) kelimeler farklı anlamda ama aynı seslerle bitmelidir. Kitap, bitap, hitap, Arap, çorap, şarap(ap) kafiyeb) Kelime kökleri ve eklerle de sağlanabilir ama yazım aynıyken görev ve anlam farklı olmalıdır. göz(üm), üzüm, tut(um) üzüm, kök, göz(üm) deki üm sahiplik eki, tut(um) fillden isim yapan ek, yan, üzüm, tutum ve gözüm de -üm sesleri anlam ve görevce farklı yazım olarak aynıdır. Bu tariflere uygun veya farklı uygulamaları görelim. Altın da bir pula olur mu kabil Ehli ile konuş olasın ehil Cahille konuşma olursun cahil Kişi ayarından düşer mi düşer Yukarıdaki şiirde 'il' seslerinde kafiye vardır. Sen bir ceylan olsan ben de bir avcıBulunmaz dermanı yoktur ilacı (A.Veysel)Kökler av ve ilaç tır. Köklere gelen -cı ve - ı ekleri farklı görevlerdeki eklerdir.-cı meslek yapım eki-ı belirtme durumu eki Dolayısıyla avcı ve ilacı kelimelerindeki (-cı)sesleri Tam kafiyelidir.Gül büyütenlere mahsus hevesle,Renk renk dertlerimi gözümde besle!Yalnız, annem gibi, o ılık sesle,İçimde dövünüp ağlama gurbet!(N. Fazıl)kökler, heves, bes(i düşmüş) ses, tir tir. O halde - le ekleri aynı görevde olduğuna göre redif olacağından kafiye heves, ses ve bes(i) köklerindeki “ES” seslerindedir.Cennette bu gün gülleri açmış görürüz deHâlâ o kızıl hâtıra titrer gözümüzde! Y.KemalGÖR-ür-üz- de, GÖZ-ümüz- de, kafiye bilgilerimize göre burada hata vardır. Çünkü , -üz ve ümüz ekleri aynı görevde oldukları için kafiyeli sayılamaz.(iki ek de I.çoğul şahıs ekidir.) bu durumda kafiyeyi ayrı yazılan de bağlacı ile bitişik yazılan -de (ismin de halinde bulmak zorundayız)Sen kubbesinde ince bir mozaik ararda Gezersin kırk asırlık mabedin içiniBizi sarsar bir sülüs yazı görsek duvarda,Bize heyecan verir bir parça yeşil çini (F. NafizARA_r da, DUVAR-da(r yarım kafiye, da lar redif)Bugün nişanlansan, yarın evlensenBenden başka bin bir kişi sevsenHepsiyle ayrı ayrı izdivaç görsenBir gün dönersin diye bekleyeceğim (A. Hamdi Tanpınar)Kökler: EV- len-se-n, SEV-se-n, GÖR- se-n (-se, dilek şart eki, - dönüşlülük) ev, sev, gör köklerinde kafiye olmadığı, -se-n eklerinin de aynı görevde olduğunu görüyoruz. Bu durumda kafiye hatalı kurulmuş redif kafiye kabul edilmiştir. Aydın şairlerimizin pek çoğunda bu tip kafiye hataları gözükmektedir. Bağın kapısını açtım Sanasın cennete düştüm Doldurdum badesin içtim Ne bağ duydu ne bağbancı (Gevheri)şiirde farklı bir uygulama vardır. Kafiye aç-, düş-, iç, kökleri üzerine gelen(-t_im,um, üm) eklerindedir.Bu ekler şahıs ekidir.(iç-ti-m: ti, dili geçmiş zaman eki, -m=şahıs eki, yani geçmiş zaman da suyu içen benim) Kısaca- ti-m ekleri aynı görevde ve anlamda olduğu için kafiye değildir. Kafiye aç, düş , iç kelimelerindeki sert sessizlerde düşünülmüştür.Ama bu sesler göz açından kafiye sayılmazlar kulak açısından birbirlerine yakın sert sessizlerdir.Bu arada divan şairlerinin ve halk şairlerinin kalın sesliler (a, ı, o, u) ve ince seslileri (e,i,ö,ü) kafiye saydıklarını unutmayalım yani (sar, sır, kor, kur: yani ar, ır, or, ur tam kafiye sayılır) veya hatta sesli harflerin tümünü kafiyeli saydıkları da dikkatten kaçmamalıdır yani avare, çaba, sarı, kuru vb kafiyeli sayılır.(Bunun nedeni Osmanlıcada sesli harfleri karşılayan sadece üç sesli varken günümüz alfabesinde sekiz seslinin bulunması ile ilgilidir. Osmanlıcada (o,u, ö,ü sesleri sadece vav harfiyle, ı,i (ye) harfiyle, a, e nin de (he) sesi ile gösterilebilmiştir.Arapçada h,s, t, k sessizlerinin de çeşitlerinin olması sebebi -ile mesela h sesinin ha, he, hı şeklinde üç çeşit alfabetik sessiz yazım şekli vardır, s sesinin sin, sad, se diye adlandırılan üç çeşit sesi ve harfi vardır. Türkçe de bu seslerin hepsinin karşılığının tek olması kafiye konusunda ikilemler oluşturmuştur. Halk şairleri bu sessiz ve seslilerin ayrımlarını bilmedikleri için hepsini kafiyeli saymışlar kafiyeyi kulağa aynı gelmesi bakımından - KAFİYE KULAK İÇİNDİR anlayışıyla hareket etmişlerdir. Göz ile dikkat edilince bu sesler arasında kafiye olmadığı görülmektedir. Bu bakımdan td, kğg, şç, sesleri arasında da kafiye var diye düşünülmüştür.KAFİYE ÇEŞİTLERİ:a) Yarım Kafiye: Mısra sonlarında tek ses benzeşmesine dayanan kafiye türüdür. Aslında, bu benzeşmenin sessiz harflerde olması gerekir. Halk edebiyatında yarım kafiye çok kullanılmıştır. Mehmet’im sevinin başlar yüksekte! Ölsek de sevinin eve dönsek de b) Tam Kafiye: Mısra sonlarında iki sesin benzeşmesine dayanan kafiye türüdür. Nasihatim sana: Herzeyle iştigali bırak Adamlığın yolu nerdense bul da girmeye bak c) Zengin Kafiye: Mısra sonlarında üç ve daha fazla sesin benzeşmesiyle meydana gelen kafiye çeşididir. Her şey akar, su, tarih, yıldız, insan ve fikir Oluklar çift, birinden nur akar birinden kir Not (1) : Kafiye olan sesli harflerin üzerinde uzatma işareti '^' varsa, bu sesliler tek ses değil iki ses olarak kabul edilir ve buna göre de kafiye türü değişir. Mesela İstiklaâl Marşı'nın yedinci kıtasındaki Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda Şüheda fışkıracak toprağı sıksan şüheda Canı cananı bütün varımı alsın da Hüdâ Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda 'da' seslerinde tam değil, zengin kafiye vardır. Not (2) : Tunç kafiye olarak adlandırılan kafiye türünü bazı edebiyatçılar kabul ederken, bazıları da kabul etmez. Bu sebeple Tunç kafiye kimi kitaplarda anlatılırken kimi kitaplarda hiç değinilmez. Fakat çoğu edebiyatçı bunu farklı bir kafiye türü olarak kabul etmez ve Zengin kafiyeye dahil eder. Farklı bir kafiye türü olmadığını kabul etmemekle birlikte bu kafiyenin de tanımını bilmekte yarar var: Tunç Kafiye: En az üç sesten oluşan bir ya da daha çok kelimenin diğer mısraların içinde geçmesiyle oluşan kafiye türü olarak tanımlanır. Mesela: İnsan bu, su misali kıvrım kıvrım akar ya Bir yanda akan benim öbür yanda Sakarya mısralarında bu özellik görülebilmekte ama zengin kafiyeden bir farkı olmadığı açıkça bellidir.d) Cinaslı Kafiye: Okunuşları ve yazılışları aynı ancak anlamları farklı olan kelimelerle yapılan kafiye çeşididir. Tunç kafiye sesteş kelimelerle yapılır. Niçin kondun a bülbül Dalımdaki asmaya Ben yarimden vazgeçmem Götürseler asmaya Yukarıdaki şiirde, ikinci mısrada asma kelimesi 'üzüm veren bir bitki'; dördüncü mısrada ise 'öldürmek' anlamında kullanılmıştır. Redif Nedir ve Redif ile Kafiyenin Farkları Redifin tanımını yapmadan önce şunları bilmek gerekir: * Redifler daima mısranın en sonunda bulunur, yani kafiyeden sonra gelir. * Redifin olduğu her yerde mutlaka kafiye de vardır. Bu sebeple redifin bulunduğunu gördüğünüz her yerde kafiyeyi de bulmaya çalışınız. Redif: Mısra sonlarında, görevleri aynı olan eklerin, ya da anlamları aynı olan kelimelerin tekrarlanmasına redif denir. Tanımdan da anlaşılacağı üzere iki tür redif vardır: a) Ek Halindeki Redifler b) Kelime Halindeki Rediflera) Ek Halindeki Redifler: Eş görevli eklerin tekrarlanmasıyla oluşan rediflerdir. Türkçedeki yapım ve çekim eklerini kavramadan, ek halindeki redifleri kavramanız mümkün olamayacaktır. Eğer bu konularda bir eksiğiniz varsa, önce bunları tamamlamanız ve ondan sonra ek halindeki redifleri kavramak için çaba sarf etmeniz gerekir. Fakat, ek halindeki rediflerin çoğu, kelimeye bağlanan ekler olduğundan bu konudaki genel kaide:'Kelimenin köklerinde kafiye, eklerinde ise redif vardır.' şeklindedir. Bu kural bilinerek mısraya bakılırsa ek halindeki rediflerin yüzde doksanı mısrada tahmin edilebilir. Ancak bu kaide her zaman geçerli olmadığından yine de 'ekler' konusunda bilgi sahibi olunması konunun kavranması açısından gereklidir. Susuz değirmenlerin ne ile döner çarkı Kerem etmeyen beyin fakirden nedir farkı Yukarıdaki beyitte, 'ı' sesleri, ismin -i hali olduğundan yani, her ikisinin de görevi aynı olduğundan rediftir. Kelimenin köklerinde ise 'ark' sesleri benzeştiğinden bunlar da zengin kafiyeyi oluşturur. Bu beyte pratik yoldan yaklaşırsak: Beytin birinci mısrasında, kafiyeye söz konusu olan kelimenin kökü 'çark', ikinci mısrada ise kelimenin kökü 'fark'tır. Dolayısıyla, 'ı' seslerinin ek olduğu için redif olduğunu pratik yönden söyleyebiliriz. Kelimenin köklerinde kafiye bulunduğundan 'ark' seslerinde de zengin kafiye vardır. Fakat, bu pratik yol her zaman işlemeyebilir: Kokuyor burnuma Sivr'alan köyü Serindir dağları soğuktur suyu Yâr mektup göndermiş yadigâr deyi Gözünün yaşını sil deyi yazmış Yukarıdaki dörtlükte, kelimelerin kökleri: 'köy', 'su', 'de' dir. Görüldüğü gibi kelimelerin köklerindeki sesler aynı değildir. Acaba burada 'y' sesi kafiye olarak mı yoksa redif olarak mı alınacaktır? Oysa, çözüm çok basittir.'y'sesi birinci mısrada kelimenin köküne dahil olurken, ikinci ve üçüncü mısralarda yardımcı ses (kaynaştırma ünsüzü) 'tir. Yani 'y' seslerinin görevi farklıdır. Bu durum da kafiye tanımına uygun olduğundan kafiye olarak kabul edilecektir. Aynı durum İstiklal Marşı'nın üçüncü kıtasında görülmektedir: Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım, Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım! Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner aşarım. Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım. Yukarıdaki dörtlükte ise, kelimelerin kökleri: 'yaş', 'şaş', 'aş' ve 'taş' kelimeleridir. Burada da kelime köklerinden sonra gelen 'a' sesleri kafiye olarak mı yoksa redif olarak mı alınmalı sorusu akla takılmaktadır. O halde, bu köklere eklenen 'a' sesinin görevinin ne olduğunu incelemek gerekir: İlk mısrada: yaş - a r - ı m İkinci mısrada: şaş - a r - ım Üçüncü mısrada: aş - a r - ım Dördüncü mısrada: taş - a r - ı m yaş, şaş, aş ve taş köklerindeki AŞ sesleri tam kafiye , - ar geniş zaman eki, -ım eki ise I. tekil şahıs ekidir. Dolayısı ile - arım ekleri aynı görevde ve anlamda olduklarından Rediftir.Yukarıda da görüldüğü gibi ilk mısradaki 'a' sesi ile diğer 'a' seslerinin görevleri farklıdır. Bu özellik sebebiyle, 'a' seslerinin kafiye olarak alınması gerekir. b) Kelime Halindeki Redifler: Aynı anlamdaki kelimelerin tekrarlanmasıyla meydana gelen rediflerdir. Bu tür redifleri mısralarda görebilmek oldukça kolaydır: Doğru söylerim halk razı değil Eğri söylerim Hak razı değil. Yukarıdaki beyitte 'razı değil' kelimeleri redif, ondan önceki 'halk ve hak kelimelerindeki ses benzerliği sadece -k' sesi ile sağlanır. - K ile yarım kafiye yapılmıştır.Bir başka örnek: Zannetme ki şöyle böyle bir söz Gel sen dahi söyle böyle bir söz Yukarıdaki beyitte ' böyle bir söz' kelimeleri redif, ondan önceki 'şöyle ve söyle kelimelerindeki öyle' sesleri ise zengin kafiyeyi oluşturur. Bir başka örnek: Kimsesiz hiç kimse yok, var herkesin bir kimsesi Kimsesiz kaldım meded, ey kimsesizler kimsesi Yukarıdaki beyitte 'kimsesi' kelimeleri redif, ondan önceki 'r' sesleri ise zengin kafiyedir.. Son olarak şuna da dikkati çekmek gerekiyor: Kelime halinde bulunan redfilerden hemen önce, ek halinde redif de bulunabilir. Böylece, ek halindeki redifle kelime halindeki redif arka arkaya gelebilir: Elimi beş yerinden, dağladı beş parmağın, Bağrımda yanmadık bir yer bırakmadan git Bir yarın göçtüğünü, çöktüğünü bir dağın Görmemek istiyorsan, ardına bakmadan git! İkinci ve dördüncü mısralarda hem ek halinde redif, hem de kelime halinde redif bulunmaktadır. Yukarıdaki dörtlükte BIRAK VE BAK köklerindeki -AK seslerinde TAM KAFİYE VARDIR. parmağ - ve dağ köklerindeki -AĞ sesleri tam kafiyedir. 'madan' ekleri 'zarf-fiil'dir KAFİYE İLE İLGİLİ LİNKLERKafiye ve Redif Nedir Kâfiye Özellikleri Türleri ÖrnekleriÇapraz Kafiye Nedir ve Uyak ÖrnekleriEyler ise sana bu çarh-ı felek gaddarlık - Tardiyye kafiyeliKafiyelerKafiye Redif Revi NedirKafiye Nedir ve Türleriİkfa Nedir Anlamı Kökeni ve Kafiye KusurYarım Kafiye Nedir ve Yarım Kafiye ÖrnekleriTam Kafiye Nedir ve Tam KafiyZengin Kafiye Nedir ve Zengin Kafiye ÖrnekleriDarayak - Darkapı Kafiye ve Atışma ile ÖrneğiA dan Z ye (Kelime Başı Kafiye)Edebiyat Dil bilim, Kültür, Folklor, Geleneksel ve Güzel Sanatlarla ilgili, Tez, yazı, İnceleme, ve Araştırmalarınız bize başvurarak bu sitede Paylaşabilirsiniz. BAŞVURU İÇİN : ESA, İLETİŞİM veya Şiirde Kafiye (Uyak) ve Redif Redif nedir,nasıl bulunur?: *Satır sonlarındaki sözcükler ekine köküne ayrılır.*Yapılan ayrımda yazılışları ve görevleri aynı olan eklere redif denilir. *Ek halinde ve sözcük halinde olmak üzere iki grupta incelenir.Ek Halinde Redif:Ağaçlar hu çeker iniler taşlarBülbül, gözlerinden akıtır yaşlar“lar” çoğul ekleri aynı görevde olduğundan rediftir. -aş sesleri iki ses benzerliğine dayandığından tam uyaktır. Söz ola kese savaşı Söz ola kestire başı Söz ola ağulu aşı Bal ile yağ ede bir söz -ı harfi üç dizede de belirtme hal eki görevinde kullanıldığı için rediftir. Sözcük Halinde Redif: *Satır sonunda tekrarlanan aynı anlamda kelimelerin oluşturduğu ses benzerliğine de sözcük halinde redif denilir. Garibim namıma Kerem diyorlar Aslı’mı el almış harem diyorlar Hastayım derdime verem diyorlar Maraşlı Şeyhoğlu Satılmış’ım ben (diyorlar aynı anlamda sözcük tekrarı olduğu için sözcük halinde redif) Uyarı: Bütün şiirlerde redif kullanılmayabilir. Yürü bre Dadaloğlu’m yürü git Dertli dertli Çukurova yolun tut Bunda suçum varsa Hakk’a tövbe et De ki gayrı bizim iller iniler Aşağıdaki şiir parçalarının hangisinde redif vardır? A) Bir sabah uyanınca Yanda kalmış bir at buldum başucumda B) Gidebilirim genç yaşımda En güzel şiirlerimi söylemeden götürebilirim Şimdi kavak yelleri esiyorken başımda Seni bir akşamüstü düşündürebilirim C) Bakışlarımla düğüm düğüm Sana bir şeyler söyliyebilsem Sabahlara kadar düşündüğüm Sana bir şeyler söyliyebilsem D) Hissen yok bu akşamda senin sen öğleden beri bu renk renk bu çeşit çeşit söylenen şarkının artık haricindesin. E) Burgaz’la Heybeli arasında Bir ada suyun içinde pusmuş Size göre bir toprak boyası Bana göre sudan bir saksı Kafiye (uyak): Dize sonunda yazılışı aynı görevi ya da anlamı farklı ses benzerliğine kafiye denilir. Dize sonlarında genelde rediften önce gelen ses benzerliğidir. Uyakta, redifteki gibi görev ve anlam birliği aranmaz. Sızlıyor bağrımız üstündeki dağ Seni hatırlıyoruz Viranbağ Bu beyitte dize sonlarındaki “ağ“lar uyaktır. Aralarında yalnızca ses benzerliği vardır. Görev ve anlam ortaklığı yoktur. Redif kullanılmamıştır. Bilgi notu: Genellikle kafiye kökte, redif ekte bulunur. Kafiye Çeşitleri Yarım Uyak: Dize sonlarındaki tek ses benzerliğine yarım uyak denir. Yar buradan geçti mi?Soğuk sular içti mi?Her iki dizede de -ti geçmiş zaman, mi soru edatı rediftir, -ç yarım kafiyedir.-imizi eki üç dizede de aynı görevde (iyelik eki ve hal eki)olduğu için redif görevindedir.Kökteki tek ses benzerliği -l yarım kafiyedir. Tam Uyak: Dize sonlarındaki iki ses benzerliğine tam uyak denir.Dadaloğlu’m birgün kavga kurulur Öter tüfek davlumbazlar vurulurkur(fiil kökü)-ul (fiilden fiil)-ur(geniş zaman)vur(fiil kökü)-ul (fiilden fiil) –ur (geniş zaman)“ul” ve “ur” ekleri görev yönünden aynı olduklarından dolayı rediftir. -ur’lar iki ses benzerliğine dayandığı için tam kafiyedir. Ölmek kaderde var, bize ürküntü vermiyor; Lakin vatandan ayrılışın ıztırabı zor. “or” sesleri dize sonlarında iki ses benzerliğine dayandığından tam uyaktır. Zengin Uyak: Dize sonlarındaki varsa redifler bulunduktan sonra geriye kalan üç ve üçten fazla ses benzerliğine zengin kafiye denir. Yol onun, varlık onun, gerisi hep angarya; Yüzüstü çok süründün, ayağa kalk, Sakarya! “arya” sesleri dize sonlarında dört ses benzerliğine dayandığından zengin uyaktır. Ertesi gün başladı gün doğmadan yolculuk Soğuk bir mart sabahı… Buz tutuyor her soluk “luk” sesleri dize sonlarında üç ses benzerliğine dayandığından zengin uyaktır. Not: Üstünde uzatma işareti bulunan ünlüler bir ünsüzle birlikte üç ses sayıldığından zengin kafiye oluşturur. Bağ-ı dehrin hem hazanın hem bahârın görmüşüz. Biz neşatın da gamın da ruzigârın görmüşüz “ın” ekleri görev yönünden aynı olduklarından dolayı rediftir. “âr” sesleri dize sonlarında üç ses benzerliği olarak değerlendirildiğinden zengin uyaktır. Tunç Uyak: Bir dizenin sonundaki sözcüğün diğer dizenin sonundaki sözcüğün içinde tam olarak yer almasıyla oluşan uyak çeşidine “tunç uyak” denir. Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma, sakın Siper et gövdeni dursun bu hayasızca akın NOT: Tunç uyak, ayrı bir uyak türü değil, özel bir uygulamadır. Test sorularında böyle örnekleri zengin uyak olarak düşünmek gerekir. ÖSYM, tunç uyağı bazı sorularda zengin uyak olarak da kabul edebilmektedir. Cinaslı Uyak: Dize sonlarında yazılışları aynı, anlamları farklı olan sözcük ya da sözcüklerle yapılan uyağa “cinaslı uyak” denir. Sözcükler aynen yazıldıysa tam; sözcükler ayrı yazıldıysa yarım cinas yapılmış olur. Niçin kondun a bülbül Kapımdaki asmaya asmaya Ben yârimden ayrılmam Götürseler asmaya (Tam cinas) Her nefeste işledim ben bir günah Bir günah için demedim bir gün ah (Yarım cinas)Uyak Düzeni (Kafiye şeması) *Satır sonlarındaki ses benzerliklerinin aynı harflerle sembolize edilmesine uyak düzeni ya da kafiye şeması denir. Her yalana kanmışım a Her söze inanmışım a Ben artık sevgiden de b Bıkmışım usanmışım a Düz Uyak: *Divan ve halk edebiyatında beyit ve dörtlüklerde kullanılır. *Beyitlerle yazılan şiirlerde aa / bb / cc / … şeklinde düzenlenir. *Dörtlüklerle yazılan şiirlerde değişik düzenler vardır: İki şekilde yapılır: aaaa / bbbb / … aaab / cccb / … … şafaklarda yüzen al sancak a………üstünde tüten en son ocak. a…milletimin yıldızıdır, parlayacak; a………..o benim milletimindir ancak. a Emrah der ki düştüm dile a Bülbül figan eder güle a Güzel sevmek bir sarp kale a Ya alınır ya alınmaz b Beyitlerde: Bir karanlık geceydi pek de ayaz.. a İbni Hattâb’ı görmek üzre biraz, a Çıktım evden ki yollar ıpıssız. b Yolcu bir benmişim meğer yalnız b Düz Kafiye ile İlgili Soru Kalıpları: *Aşağıdaki beyitlerden hangisi mesneviden alınmıştır? *Aşağıdaki beyitlerden hangisi gazelin matla beyitidir? *Aşağıdaki beyitlerden hangisi kasidenin matla beyitidir? ÇÖZÜM: Düz kafiye ile kafiyelenmiş şık cevap şıkkıdır. --------a --------a kafiye şemasına sahip olan beyit cevap şıkkı olur. Çapraz Uyak: ----------------a ----------------b ----------------a ----------------b *Bir dörtlüğün 1. ve 3. / 2. ve 4. dizelerinin uyaklı olmasına dayanan uyak örgüsüdür. (abab, cdcd …) *Halk edebiyatında yaygındır. ... gül gayrı, a .....ordayım… b ...Gel gayrı!” a .... ordayım… b Sarma (Sarmal) Uyak: --------------a --------------b --------------b --------------a *Bir dörtlüğün 1. ve 4. / 2. ve 3. dizelerinin uyaklı olmasına dayanan uyak örgüsüdür. (abba, cddc …) *Halk edebiyatında yaygındır. Ey sevgi dalında ilk çiçek açan tomurcuk a Kanımın akışını yenileştiren damarlar b Gül rengi ışıkları sevda dolu akşamlar b İçime yeni bir fecir gibi dolan çocuk a Örüşük Kafiye: ---------------a ---------------b ---------------a Üç dizelik bentlerdeki sarmal kafiye şemasıdır. Pek solgunsa dışı a Sesinde gizliş berrak b Pınarların akışı a Mani Tipi Kafiye: --------------- a --------------- a --------------- b (x) --------------- a Her yalana kanmışım a Her söze inanmışım a Ben artık sevgiden de b Bıkmışım,usanmışım a Koşma Tipi Kafiye: Koşmanın ilk dörtlüğü diğer dörtlüklerden farklı kafiyelenir. Eğer benim ile gitmek dilersen aEğlen güzel yaz olsun da gidelim bBizim iller kıraçlıdır aşılmaz cYollar çamur kurusun da gidelim bKarac'oğlan der ki buna ne fayda dHiç rağbet kalmadı yoksula bayda dBu ayda olmazsa gelecek ayda dOn bir ayın birisinde gidelim b-------------a -------------b -------------c -------------b Diğer dörtlükler düz kafiye şemasıyla söylenir. -------------d --------------d --------------d --------------b

- math questions 7th grade
- tevore
- lucinaxaze
- luyide
- http://wccflooring.com/userfiles/files/24146946780.pdf
- http://karikatura-kovarik.cz/files/file/fofipebelobowep-womipusopuzo.pdf
- answer to job carl jung
- 8 parts of speech definitions and examples
- howu
- oasis academy fallon